

Prediction of Life Satisfaction based on Attitude and Practical Commitment to Prayer in Students of Farhangian University of Tabriz

Ali Eghbali* , Mohammad Azimi

Department of Educational Sciences, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran.

*Correspondence should be addressed to Mr. Ali Eghbali; Email: e.eghbali@cfu.ac.ir

Article Info

Received: Feb 20, 2021

Received in revised form:

Apr 7, 2021

Accepted: May 11, 2021

Available Online: Jun 22, 2022

Keywords:

Life satisfaction

Prayers

Subjective well-being

 <https://doi.org/10.22037/jrrh.v8i2.34151>

Abstract

Background and Objective: The concept of life satisfaction has attracted increasing attention over the past two decades. Life satisfaction means having a favourable attitude toward one's life as a whole. The aim of this study was to predict life satisfaction based on attitude and practical commitment to prayer in students of Farhangian University of Tabriz.

Methods: The research method used in the present study was descriptive-correlational. The statistical population included all married female students of Tabriz Farhangian University, who were studying in the academic year 2020-2021. Using available sampling method, 101 of them were selected. Data were collected using the Questionnaire of Attitude and Practical Commitment to Prayer (Anisi et al.,) and the Life Satisfaction Scale of Diner et al. In this study, all ethical considerations were observed and no conflict of interest was reported by the authors.

Results: The results showed that attitude and practical commitment to prayer had a significant correlation with life satisfaction ($r=0.632$). The results of regression analysis also showed that the attitude and practical commitment to prayer predict life satisfaction ($\beta=0.758$). Also, among the variables, the effectiveness of prayer in individual and social life ($\beta=0.414$) and heart's presence in prayer ($\beta=0.338$) significantly predicted life satisfaction.

Conclusion: Based on the findings, it can be stated that attitude and practical commitment to prayer have a significant role in predicting life satisfaction.

Please cite this article as: Eghbali A, Azimi M. Prediction of Life Satisfaction based on Attitude and Practical Commitment to Prayer in Students of Farhangian University of Tabriz. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2022;8(2):9-19. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v8i2.34151>

Summary

Background and Objective

Life satisfaction is a key indicator of subjective well-being and indicates its cognitive element, measures the judgment of people about their lives and usually the process of assessing people from their status is defined by a set of distinct and unique criteria. In the three-component model of subjective well-being, the cognitive aspect of subjective well-being is the satisfaction of people with different aspects of life, such as employment, marriage, parents, and life as a whole (1). The existing evidence suggests that personality traits

such as extraversion, neuroticism and conscientiousness have a more direct role in the satisfaction with life. Along with them, parents, same-sex peers, body ability and physical concepts play an important role in the satisfaction with life (2). Life satisfaction is also positively and significantly related to other dimensions of family functions such as emotional responsiveness, emotional conflict and family interactions.

Spirituality has been conceptualized as seeking meaning in life, individual communication with transcendental realities and interactions with humanity (4). In recent years, different studies have investigated the role of spirituality and

religiosity in the lives of individuals, and have confirmed the positive effect it has on people's lives. A review of the studies conducted in this field suggests that researchers have examined the relationship between different variables such as religion and internal religious orientation, and practice of religious beliefs (5), but the attitude and practical commitment to prayer has been studied to a lesser degree, and this issue has been considered only in the study by Movahed, Mohammadi and Abbasi (6). It is also important to note that prayer is a very important pillar of the religion of Islam that can generate spiritual energy and have many cognitive benefits that affect stress, subjective well-being and interpersonal sensitivity (7). Accordingly, due to the importance of the issue of attitude toward and practical commitment to prayer and life satisfaction and given the fact that this issue has not been examined in Farhangian University, the present study was conducted to determine the role of attitude and practical commitment to prayer in life satisfaction of female students of Farhangian University.

Methods

Compliance with ethical guidelines: To observe the ethical principles in the present study, the participants were informed about the method of implementation and purpose of the study and participated with informed consent in the study. The participants were also reassured about the privacy of their personal information.

The present study was descriptive-correlational. The statistical population of the study included all married female students of Tabriz Farhangian University, who were studying in the academic year 2020-2021. The sample size (101 people) was selected using purposive sampling method. Data were collected using the Scale of Attitude and Practical Commitment to Prayer developed by Anisi, Navidi and Hosseini Nejad Nasrabad and the Life Satisfaction Scale of Diner et al. Descriptive statistics including mean and standard deviation and inferential statistics including Pearson's correlation and Multiple regression were used for data analysis.

Results

All participants in this study (101 people) were women and ranged in age from 18 to 21 years. In terms of education, all participants are undergraduate students in primary education (68%), physics education (2.5%), biology education (7%), exceptional children's education (2.8%) and counseling (3%), science education

(3%) and Persian language and literature education (3%).

The results showed that life satisfaction is related to students' attitudes and practical commitment to prayer and significantly predicts students' life satisfaction. Also, attitude and practical commitment to prayer explain 42% of the variance in life satisfaction. Among the components of attitude and practical commitment to prayer, the effectiveness of prayer in individual and social life (0.414) and heart's presence in prayer (0.338), with 0.95 confidence level, significantly explain life satisfaction.

Conclusion

Findings showed that the attitude and practical commitment to prayer and its components have a significant correlation with life satisfaction and among the components, the effectiveness of prayer in individual and social life and the care and presence of the heart in prayer significantly predict life satisfaction. These findings are consistent with the results of the studies by Okulicz-Kozaryn (8), Yorulmaz (9), Movahed, Mohammadi and Abbasi (6).

To explain the findings, it can be stated that religiosity and spirituality are meaningful systems and act as ways to understand oneself and interact with the world, and they may create perceived control and positive expectations about the future. This is partly because religious practices and beliefs provide psychological resources such as a sense of worthiness, meaning of life, hope for the future, forgiveness of oneself and others, and a sense of personal control (10). Based on the findings, it can be stated that attitude and practical commitment to prayer play a significant role in predicting life satisfaction. Based on this, the cultural directors of Farhangian University can improve the life satisfaction of students by correctly explaining the position of prayer.

Acknowledgements

The researchers would like to thank all the participants in this study.

Ethical considerations

According to the authors, this study has been confirmed under the letter number 50100/174 in Farhangian University of Tabriz.

Funding

According to the authors, this research was done at the personal expense of the authors and received no sponsorship.

Conflict of interest

The authors declared no conflict of interest in this study.

Authors' contribution

Writing the whole article: first author, and collecting and analyzing the data: second author.

References

1. Jebb AT, Morrison M, Tay L, Diener E. Subjective well-being around the world: trends and predictors across the life span. *Psychological Science*. 2020;31(3):293-305.
2. Lu A, Hong X, Yu Y, Ling H, Tian H, Yu Z, et al. Perceived physical appearance and life satisfaction: A moderated mediation model of self-esteem and life experience of deaf and hearing adolescents. *Journal of adolescence*. 2015;39:1-9.
3. Szcześniak M, Tulecka M. Family functioning and life satisfaction: The mediatory role of emotional intelligence. *Psychology research and behavior management*. 2020;13:223.
4. Worthington Jr EL, Hook JN, Davis DE, McDaniel MA. Religion and spirituality. *Journal of clinical psychology*. 2011;67(2):204-14.
5. Krause N, Hayward RD. Prayer beliefs and change in life satisfaction over time. *Journal of religion and health*. 2013;52(2):674-94.
6. Movahed A, Mohammadi H, Abbasi Z. The relation of the attitude dimensions to prayer with the life satisfaction and meaning in life in female students of Qayen high school. *KAUMS Journal (FEYZ)*. 2020;23(7):727-34. (Full Text in Persian)
7. Henry HM. Spiritual energy of Islamic prayers as a catalyst for psychotherapy. *Journal of Religion and Health*. 2015;54(2):387-98.
8. Okulicz-Kozaryn A. Religiosity and life satisfaction across nations. *Mental Health, Religion & Culture*. 2010;13(2):155-69.
9. Yorulmaz Ö. Türkiye’de Dindarlık ve Mutluluk Arasındaki İlişki: Dindar İnsanlar daha mı Mutlu? Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2016;6(1):801-18.
10. Bradshaw M, Kent BV. Prayer, attachment to God, and changes in psychological well-being in later life. *Journal of aging and health*. 2018;30(5):667-91.

علاقة الرضا من الحياة والالتزام بفريضة الصلاة عند طالبات دار المعلمين في مدينة تبريز

علي إقبالي^{*}، محمد عظيمي^{id}

قسم العلوم التربوية، كلية علم النفس والعلوم التربوية، دار المعلمين، طهران، إيران.

* المراسلات الموجهة إلى السيد علي إقبالي؛ البريد الإلكتروني: e.eghbalibali@cfu.ac.ir

معلومات المادة

الوصول: ٨ رجب ١٤٤٢

وصول النص النهائي: ٢٤ شعبان ١٤٤٢

القبول: ٢٨ رمضان ١٤٤٢

النشر الإلكتروني: ٢٢ ذي القعدة ١٤٤٣

الملخص

خلفية البحث وأهدافه: أصبح مفهوم الرضا من الحياة محط اهتمام الكثير من الأفراد في العقدين الماضيين. فالرضا من الحياة يعني الشعور بالرضا من الحياة ككل. تسعى هذه الدراسة أن تلقي الضوء على هذا المفهوم من منظور ديني و دراسة تأثير أداء فريضة الصلاة والالتزام بها على هذه النظرة لدى طالبات دار المعلمين في مدينة تبريز.

منهجية البحث: تتبع هذه الدراسة المنهجية الوصفية التضامنية. أما المجتمع الإحصائي الذي أجريت عليه الدراسة فهو الطالبات المتزوجات في دار المعلمين في تبريز في عامي ٢٠٢١-٢٠٢٠ الميلاديين. واستخدمت هذه الدراسة منهج اختيار العينات الهادفة و تمّ اختيار ١٠١ شخص من بين المشاركات في الإستبيان. يُذكر أنّ المعطيات الحاصلة من إستبيان "أنيسي" المتعلقة بالالتزام العلمي بالصلاة و معيار "دينر" حول الرضا من الحياة خضعت للتحليل واستخراج المعطيات. تمت مراعاة جميع الموارد الأخلاقية في هذا البحث و إضافة الى هذا فإن مؤلفي البحث لم يشيروا الى اي تضارب في المصالح.

المعطيات: أثبتت النتائج أنّ النظرة الإيجابية تجاه الصلاة والالتزام بها لها علاقة وثيقة بالتضامن والتعاوض في الحياة الزوجية ($T=0/326$). أما نتائج رجسبون فقد أثبتت أنّ النظرة الإيجابية تجاه فريضة الصلاة وإدائها تعزز الشعور بالرضا من الحياة ($\beta=0/458$). و من بين المؤشرات والمعيار الأخرى كان الإلتزام بالصلاة من أكثر المؤثرات نجاعة و تأثيراً على الحياة الفردية والإجتماعية ($\beta=0/414$) كما أنّ الخشوع في الصلاة ($\beta=0/338$) من أكثر العوامل المؤثرة في الحياة.

الاستنتاج: تشير النتائج التي توصلت إليها هذه الورقة البحثية إلى أنّ الإلتزام بالصلاة له تأثير كبير على الشعور بالرضا من الحياة الزوجية.

الكلمات الرئيسية:

الرضا من الحياة

الصلاة

الصحة العقلية

يتم استناد المقالة على الترتيب التالي:

Eghbali A, Azimi M. Prediction of Life Satisfaction based on Attitude and Practical Commitment to Prayer in Students of Farhangian University of Tabriz. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2022;8(2):9-19. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v8i2.34151>

پیش‌بینی رضایت از زندگی بر اساس نگرش و التزام عملی به نماز در دانشجویان دختر دانشگاه فرهنگیان تبریز

علی اقبالی*^{id}، محمد عظیمی^{id}

گروه علوم تربیتی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.
 *مکاتبات خطاب به آقای علی اقبالی؛ رایانامه: e.eghbali@cfu.ac.ir

اطلاعات مقاله

دریافت: ۲ اسفند ۱۳۹۹

دریافت متن نهایی: ۱۸ فروردین ۱۴۰۰

پذیرش: ۲۱ اردیبهشت ۱۴۰۰

نشر الکترونیکی: ۱ تیر ۱۴۰۱

چکیده

سابقه و هدف: مفهوم رضایت از زندگی طی دو دهه گذشته توجه زیادی را به خود جلب کرده است. رضایت از زندگی به معنای داشتن نگرشی مطلوب نسبت به زندگی خود به عنوان یک کل است. هدف مطالعه حاضر پیش‌بینی رضایت از زندگی بر اساس نگرش و التزام عملی به نماز در دانشجویان دانشگاه فرهنگیان تبریز بود.

روش کار: روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری تمامی دانشجویان دختر متأهل دانشگاه فرهنگیان تبریز بود که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ مشغول به تحصیل بودند و با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند ۱۰۱ نفر از آنان انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسش‌نامه نگرش و التزام عملی به نماز انیسی و همکاران و مقیاس رضایت از زندگی دینر و همکاران جمع‌آوری شد. در این پژوهش همه موارد اخلاقی رعایت شده است و مؤلفان مقاله تضاد منافی گزارش نکرده‌اند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که نگرش و التزام عملی به نماز با رضایت از زندگی همبستگی معنادار داشت ($r=0/326$). نتایج رگرسیون نیز نشان داد که نگرش و التزام عملی به نماز پیش‌بینی‌کننده رضایت از زندگی بود ($\beta=0/458$). همچنین از بین متغیرها اثربخشی نماز در زندگی فردی و اجتماعی ($\beta=0/414$) و مراقبت و حضور قلب در نماز ($\beta=0/338$) به صورت معناداری رضایت از زندگی را پیش‌بینی کرد.

نتیجه‌گیری: بر اساس یافته‌های به دست آمده می‌توان گفت نگرش و التزام عملی نقش معناداری در پیش‌بینی رضایت از زندگی دارد.

واژگان کلیدی:

بهبودی ذهنی
 رضایت از زندگی
 نماز

استناد مقاله به این صورت است:

Eghbali A, Azimi M. Prediction of Life Satisfaction based on Attitude and Practical Commitment to Prayer in Students of Farhangian University of Tabriz. *Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat*. 2022;8(2):9-19. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v8i2.34151>

مقدمه

مؤلفه شناختی آن را نشان می‌دهد، قضاوت افراد را درباره زندگی خود اندازه می‌گیرد (۱) و معمولاً فرایند ارزیابی افراد از وضعیت زندگی خود بر اساس مجموعه‌ای از معیارهای متمایز و منحصر به فرد خود تعریف می‌شود (۲). اصطلاح رضایت از زندگی را می‌توان شاخصی برای بهزیستی فرد قلمداد کرد (۳).

رضایت از زندگی^۱ شاخص کلیدی بهزیستی ذهنی^۲ است و

^۱) life satisfaction

^۲) subjective well-being

جب^۱ و همکاران در الگوی سه‌مؤلفه‌ای بهزیستی ذهنی، جنبه شناختی بهزیستی ذهنی را رضایت افراد از جنبه‌های مختلف زندگی مانند شغل، ازدواج، پدر و مادر بودن، دوستی و همچنین زندگی به‌عنوان یک کل می‌دانند و دو مؤلفه دیگر این سازه را شامل عاطفه مثبت و عاطفه منفی به‌عنوان ابعادی در نظر می‌گیرند که تجارب عاطفی روزانه را توصیف می‌کنند (۴). در این زمینه کریز^۲ و همکاران معتقدند که رضایت از زندگی و شادکامی متقابل تا حدی با هم تداخل دارند؛ اما شادکامی متقابل بیشتر رابطه‌محور و رضایت از زندگی بیشتر موفقیت‌مدار است (۵). مطالعات مختلفی درباره اینکه چه چیزی رضایت از زندگی را تعیین می‌کند، انجام شده است. برخی از مطالعات رضایت کلی زندگی افراد را تا حد زیادی به رویدادهای مختلف حوزه‌های خاص مانند خانواده، کار و اوقات فراغت وابسته می‌دانند (۶، ۷). در جهت این استدلال، جوشانلو^۳ و همکاران بیان می‌کنند که رضایت از زندگی شاخص پیشرفت اقتصادی-اجتماعی است؛ زیرا عمدتاً بر شرایط بیرونی زندگی مانند آموزش، کیفیت اقتصادی و محیط کسب و کار تمرکز دارد (۳). علاوه‌براین، یافته‌های مطالعه‌ای در ایتالیا نشان داده است که محققان و سیاست‌گذاران برای درک و بهبود رضایت از زندگی باید به طیف گسترده‌ای از عوامل اقتصادی و روانی و اجتماعی توجه کنند (۸). شواهد دیگری وجود دارد که نشان می‌دهد ویژگی‌های شخصیتی مانند برون‌گرایی، روان‌رنجوری و وظیفه‌شناسی نقش مستقیم‌تری در رضایت از زندگی دارند. همچنین در کنار آنها والدین، همسالان هم‌جنس، توانایی بدنی و خودپنداره‌های ظاهری نقش واسطه‌ای مهمی در رضایت از زندگی دارند (۹). نتایج پژوهش‌ها حاکی از آن است که رضایت از زندگی با جنسیت و سن (۱۰)، عزت نفس (۱۱) و حمایت اجتماعی (۱۱، ۱۲) همبسته است. کاسیوپو^۴ و همکاران نیز در مطالعه خود به بررسی رابطه بین کنترل والدین، کارکرد خانواده و رضایت از زندگی پرداخته‌اند. نتایج مطالعه آنان نشان می‌دهد که کنترل روان‌شناختی والدین چه درباره میزان وابستگی چه درباره دستاوردها و عملکرد فرزندان به‌طور منفی با رضایت از زندگی همبستگی دارد (۱۳). در مطالعات دیگر، رضایت از زندگی به شکل مثبت و معناداری با ابعاد دیگر کارکردهای خانواده مانند پاسخگویی عاطفی، درگیری هیجانی و تعاملات

خانوادگی در ارتباط است (۱۴، ۱۵). سازمان بهداشت جهانی در تعریف ابعاد وجودی انسان به ابعاد جسمانی، روانی، اجتماعی و معنوی اشاره می‌کند و بُعد چهارم یعنی بُعد معنوی را نیز در تحول و تکامل انسان مطرح می‌سازد (۱۶). معنویت به‌عنوان جست‌وجوی معنی در زندگی، ارتباط فردی با واقعیت‌های متعالی و ارتباط متقابل با انسانیت مفهوم‌سازی شده است (۱۷). در سال‌های اخیر در پژوهش‌های مختلف نقش معنویت و دین‌داری در زندگی افراد بررسی و بر تأثیر مثبت آن در طول زندگی افراد صحنه گذاشته شده است (۱۸، ۱۹). مروری بر مطالعات انجام‌شده در این حوزه نشان می‌دهد که پژوهشگران رابطه بین متغیرهای مختلفی مانند مذهب و جهت‌گیری مذهبی درونی (۲۰-۲۲)، عمل به باورهای دینی (۲۳) و باورهای اعتقادی (۲۴) را با رضایت از زندگی بررسی کرده‌اند؛ اما به بُعد نگرش و التزام عملی به نماز کمتر توجه کرده‌اند و این موضوع فقط در مطالعه موحد و همکاران بررسی شده است و نتایج آن حاکی از وجود رابطه معنی‌دار بین ابعاد نگرش به نماز با رضایت از زندگی است (۲۵).

نماز ستون بسیار مهم دین اسلام است که می‌تواند انرژی معنوی تولید کند و مزایای روان‌شناختی بسیاری داشته باشد که در بهبود استرس، بهزیستی ذهنی و حساسیت بین‌فردی تأثیرگذار باشد (۲۶). بر این اساس، با توجه به اهمیت موضوع نگرش و التزام عملی به نماز و رضایت از زندگی و مطالعه‌نشدن این موضوع در دانشگاه فرهنگیان، پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش نگرش و التزام عملی به نماز در رضایت از زندگی دانشجویان دختر دانشگاه فرهنگیان انجام شده است.

روش کار

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: جهت رعایت اصول اخلاقی در پژوهش حاضر شرکت‌کنندگان نسبت به روش اجرا و هدف پژوهش آگاه شدند و با رضایت آگاهانه در مطالعه شرکت کردند. همچنین به شرکت‌کنندگان درباره محرمانه‌ماندن اطلاعات شخصی‌شان اطمینان داده شد.

روش این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش تمامی دانشجویان دختر متأهل دانشگاه فرهنگیان تبریز بود که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ مشغول به تحصیل بودند و از میان آنان نمونه‌ای به تعداد ۱۰۱ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و بر اساس

^۱) Jebb
^۲) Kryś
^۳) Joshanloo
^۴) Cacioppo

($P > 0/05$)؛ و آزمون دوربین-واتسون^۵ (۱/۷۱۶) به‌عنوان پیش‌فرض تحلیل رگرسیون اطمینان حاصل شد. تمامی شرکت‌کنندگان (۱۰۱ نفر) در پژوهش زن بودند و در دامنه سنی بین ۱۸ تا ۲۱ قرار داشتند. از نظر تحصیلات نیز همه شرکت‌کنندگان دانشجوی مقطع کارشناسی رشته‌های آموزش ابتدایی (۶۸ درصد)، آموزش فیزیک (۲/۵ درصد)، آموزش زیست‌شناسی (۷ درصد)، آموزش کودکان استثنایی (۲/۸ درصد)، مشاوره (۳ درصد)، آموزش علوم تجربی (۳ درصد) و آموزش زبان و ادبیات فارسی (۳ درصد) بودند.

همان‌طور که در جدول شماره ۱ مشاهده می‌شود، میانگین شرکت‌کنندگان در رضایت از زندگی برابر با ۲۶/۹۷۰، اثربخشی نماز در زندگی فردی و اجتماعی برابر با ۵۹/۴۷۵، توجه و عمل به مستحبات برابر با ۴۲/۴۷۵، التزام و اهتمام جدی برای انجام نماز برابر با ۴۴/۹۸۰، میزان مراقبت و حضور قلب در نماز برابر با ۴۲/۰۹۹ و در نگرش و التزام عملی به نماز برابر با ۱/۸۸۵ بود.

جدول ۱) آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف معیار
رضایت از زندگی	۱۰۱	۲۶/۹۷۰	۴/۱۲۱
اثربخشی نماز در زندگی فردی و اجتماعی	۱۰۱	۵۹/۴۷۵	۷/۲۷۲
توجه و عمل به مستحبات	۱۰۱	۴۲/۴۷۵	۷/۷۳۷
التزام و اهتمام جدی برای انجام نماز	۱۰۱	۴۴/۹۸۰	۷/۱۰۳
مراقبت و حضور قلب در نماز	۱۰۱	۴۲/۰۹۹	۵/۴۵۸
نگرش و التزام عملی به نماز	۱۰۱	۱/۸۸۵	۲۵/۰۱۶

برای تعیین رابطه نگرش و التزام عملی به نماز و رضایت از زندگی دانشجویان از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در جدول شماره ۲ نشان داده شده است. مطابق مندرجات این جدول، ضریب همبستگی رضایت از زندگی با اثربخشی نماز در زندگی فردی و اجتماعی $r=0/455$ ، توجه و عمل به مستحبات $r=0/295$ ، التزام و اهتمام جدی برای انجام نماز $r=0/256$ ، مراقبت و حضور قلب در نماز $r=0/304$ و نگرش و التزام عملی به نماز $r=0/326$ بود. با توجه به همبستگی‌های معنادار می‌توان نتیجه گرفت که رضایت از زندگی با نگرش و التزام عملی به نماز دانشجویان رابطه داشت.

معیارهای ورود به مطالعه انتخاب گردید. معیارهای ورود به مطالعه شامل داشتن رضایت، تأهل و سپری‌شدن دست‌کم یک سال از ازدواج و معیارهای خروج شامل مجردبودن، وجود درگیری شدید و بحران در زندگی زوجین و بیماری‌های جسمی و روانی بود. این معیارها در قالب ماده‌هایی در پرسش‌نامه گنجانده شده بود و بر اساس خودگزارشی شرکت‌کنندگان در پژوهش مشخص گردید. داده‌ها با استفاده از مقیاس نگرش و التزام عملی به نماز انیسی و همکاران (۲۷) و مقیاس رضایت از زندگی دینر^۱ و همکاران (۲۸) جمع‌آوری شد. مقیاس نگرش و التزام عملی به نماز دارای ۵۰ سؤال و ۴ زیرمقیاس اثربخشی نماز در زندگی فردی و اجتماعی، توجه و عمل به مستحبات، التزام و اهتمام جدی برای انجام نماز و مراقبت و حضور قلب در نماز است و سؤالات به‌صورت لیکرت پنج‌درجه‌ای از «همیشه یا کاملاً موافقم» برابر ۴ نمره تا «هیچ وقت یا کاملاً مخالفم» برابر با صفر نمره امتیازبندی می‌شوند. انیسی و همکاران همسانی درونی پرسش‌نامه را ۰/۹۲، ضریب بازآزمایی مقیاس با یک هفته فاصله را ۰/۹۶ و ضریب تصنیفی را ۰/۸۷ به دست آورده‌اند. روایی آزمون از طریق همبستگی با مقیاس التزام عملی به اعتقادات مذهبی، جهت‌گیری بیرونی مقیاس آلپورت^۲ و جهت‌گیری درونی مقیاس آلپورت به‌ترتیب ۰/۶۱، ۰/۳۴ و ۰/۶۲ به دست آمده است و چهار عامل یادشده در این مقیاس ۴۶/۳ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کند (۲۷). مقیاس رضایت از زندگی هم دارای پنج عبارت است که مؤلفه شناختی-بهبزستی-ذهنی را اندازه‌گیری می‌کند و در طیف لیکرت هفت‌درجه‌ای از کاملاً مخالف (نمره ۱) تا کاملاً موافق (نمره ۷) نمره‌گذاری می‌شود. پاپوت و دینر ضریب همبستگی بازآزمایی نمره‌های این مقیاس را در یک جمعیت ۱۷۶ نفری دانشجویان ۸۲ و ضریب آلفای کرونباخ را ۸۷ درصد گزارش کرده‌اند (۲۹).

یافته‌ها

بعد از جمع‌آوری داده‌ها در سطح آمار توصیفی از میانگین و انحراف استاندارد و در سطح آمار استنباطی از آزمون همبستگی پیرسون^۳ و آزمون رگرسیون چندگانه برای تحلیل داده‌ها استفاده شد. قبل از انجام تحلیل استنباطی از تحقق پیش‌فرض طبیعی بودن داده‌ها با آزمون کلموگروف-اسمیرنوف^۴

^۱) Pavot & Diener

^۲) Allport scale

^۳) Pearson correlation test

^۴) Kolmogorov-Smirnov test

^۵) Durbin-Watson Test

مجله پژوهش در دین و سلامت

جدول ۲) ضرایب همبستگی نگرش و التزام عملی به نماز با رضایت از زندگی

متغیر	اثر بخشی نماز در زندگی فردی و اجتماعی	توجه و عمل به مستحبات	التزام و اهتمام جدی برای انجام نماز	مراقبت و حضور قلب در نماز	نگرش و التزام عملی به نماز
رضایت از زندگی	۰/۴۵۵	۰/۲۹۵	۰/۲۵۶	۰/۳۰۴	۰/۳۲۶

هر یک از آنها در پیش‌بینی رضایت از زندگی از تحلیل رگرسیون چندگانه هم‌زمان استفاده شد که نتایج آن در جدول شماره ۳ نشان داده شده است.

جهت پیش‌بینی رضایت از زندگی دانشجویان بر اساس نگرش و التزام عملی به نماز (اثر بخشی نماز در زندگی فردی و اجتماعی، توجه و عمل به مستحبات، التزام و اهتمام جدی برای انجام نماز و مراقبت و حضور قلب در نماز) و تعیین سهم

جدول ۳) تحلیل رگرسیون و تحلیل واریانس رضایت از زندگی بر اساس نگرش و التزام عملی به نماز

SS	Df	MS	F	P-value	R	R ²	R ² اصلاح شده
۵۶۴/۱۷۶	۵	۱۵۲/۸۳۵	۱۵/۵۳۳	۰/۰۰۱	۰/۶۷۱	۰/۴۵۰	۰/۴۲۱
۹۳۴/۷۳۵	۹۵	۹/۸۳۹					

معنادار بود که نشان‌دهنده این است که متغیر نگرش و التزام عملی به نماز به صورت معناداری رضایت از زندگی دانشجویان را پیش‌بینی می‌کند. همچنین مطابق این جدول سهم نگرش و التزام عملی به نماز در تبیین واریانس رضایت از زندگی ۴۲ درصد بود.

با توجه به ضریب همبستگی (۰/۶۷۱)، ضریب تعیین (۰/۴۵۰) و ضریب تعیین اصلاح شده (۰/۴۲۱) در جدول فوق می‌توان گفت الگوی رگرسیونی توانسته است تغییرات رضایت از زندگی را تبیین کند. همچنین میزان F محاسبه شده برای متغیرهای پیش‌بین در سطح $P < 0/001$ (۱۵/۵۳۳)

جدول ۳) ضرایب تأثیر، بتا و t رگرسیون متغیرهای پیش‌بینی‌کننده رضایت از زندگی

متغیر	B	SE	Beta	t	P-value
اثر بخشی نماز در زندگی فردی و اجتماعی	۰/۲۳۴	۰/۱۰۶	۰/۴۱۴	۳/۰۸۱	۰/۰۳۰
توجه و عمل به مستحبات	۰/۰۷۳	۰/۰۸۶	۰/۱۳۷	۰/۸۵۲	۰/۳۹۶
التزام و اهتمام جدی برای انجام نماز	۰/۰۲۸	۰/۰۹۶	۰/۰۴۹	۰/۲۹۵	۰/۷۶۸
مراقبت و حضور قلب در نماز	۰/۱۵۵	۰/۱۳۳	۰/۳۳۸	۱/۹۲۴	۰/۰۵۷
نگرش و التزام عملی به نماز	۰/۱۲۵	۰/۰۶۵	۰/۴۵۸	۱/۹۲۹	۰/۰۵۷

نماز در رضایت از زندگی دانشجویان دختر دانشگاه فرهنگیان تبریز بود. یافته‌ها نشان داد که نگرش و التزام عملی به نماز و مؤلفه‌های آن با رضایت از زندگی همبستگی معنادار داشت. نتایج رگرسیون نیز نشان داد که نگرش و التزام عملی به نماز پیش‌بینی‌کننده رضایت از زندگی بود و از بین مؤلفه‌ها اثر بخشی نماز در زندگی فردی و اجتماعی و مراقبت و حضور قلب در نماز به صورت معناداری رضایت از زندگی را پیش‌بینی کردند. این یافته‌ها با نتایج مطالعات لیما و پوتمن^۱ (۲۱)، حاجی‌زاده میمندی و برغمندی (۲۳)، شزنیاک و تیموزیک-تومزاک^۲ (۳۰)، اوکولیز-کوزارین^۳ (۳۱)، یورولماز^۴ (۳۲) و موحد و همکاران (۲۵) همسو است.

با توجه به ضرایب بتا و مقدار t می‌توان گفت نگرش و التزام عملی به نماز به صورت معناداری رضایت از زندگی را پیش‌بینی کردند و ضریب تأثیر استاندارد آن $\beta = 0/758$ بود. از بین مؤلفه‌های نگرش و التزام عملی به نماز، اثر بخشی نماز در زندگی فردی و اجتماعی (۰/۴۱۴) و مراقبت و حضور قلب در نماز (۰/۳۳۸) با اطمینان ۰/۹۵ به صورت معناداری رضایت از زندگی را تبیین کردند. مؤلفه‌های توجه و عمل به مستحبات و التزام و اهتمام جدی برای انجام نماز، ضریب رگرسیونی معناداری نداشتند و بر این اساس، نقش بسیار اندکی در تبیین واریانس رضایت از زندگی داشتند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش نگرش و التزام عملی به

^۱ Lima & Putnam

^۲ Szcześniak, Timoszyk-Tomczak

^۳ Okulicz-Kozaryn

^۴ Yorulmaz

بر این اساس، افزایش دانش و آگاهی در حوزه ارتباط ابعاد مختلف نماز و رضایت زندگی از نقاط قوت پژوهش حاضر محسوب می‌گردد.

محدودیت‌های پژوهش

روش نمونه‌گیری دردسترس، استفاده از پرسش‌نامه خودگزارشی برای گردآوری اطلاعات و محدودبودن جامعه آماری به دانشجویان متأهل دانشگاه فرهنگیان تبریز محدودیت‌های پژوهش حاضر بود که مستلزم رعایت احتیاط در تبیین یافته‌ها و تعمیم نتایج آن است.

پیشنهاد‌های پژوهش

با توجه به وجود رابطه بین مؤلفه‌های نگرش و التزام عملی به نماز و رضایت از زندگی، مدیران و مسئولان فرهنگی دانشگاه فرهنگیان می‌توانند با تبیین درست جایگاه نماز به ارتقای رضایت از زندگی در دانشجویان بپردازند. همچنین با توجه به اهمیت نگرش و التزام عملی به نماز و داشتن رضایت از زندگی در بین دانشجویان پیشنهاد می‌گردد تحقیقاتی در ابعاد وسیع‌تر در این زمینه در دانشگاه‌های فرهنگیان سایر مناطق کشور انجام گردد.

قدردانی

مؤلفان از تمامی شرکت‌کنندگان در پژوهش حاضر تشکر و قدردانی می‌کنند.

ملاحظات اخلاقی

بنا بر اظهار مؤلفان مقاله، دانشگاه فرهنگیان تبریز این پژوهش را با شماره نامه ۵۰۱۰۰/۱۷۴ تأیید کرده است.

حامی مالی

بنا بر اظهار مؤلفان مقاله، این پژوهش حامی مالی نداشته و با هزینه شخصی مؤلفان به انجام رسیده است.

تضاد منافع

مؤلفان مقاله تضاد منافی درباره این پژوهش گزارش نکرده‌اند.

مشارکت مؤلفان

بر اساس جست‌وجوی مؤلفان پژوهش حاضر، مطالعه‌ای که رابطه نگرش به نماز را با رضایت از زندگی بررسی کرده، پژوهش موحد و همکاران است (۲۵) و نتایج پژوهش‌های دیگر به صورت غیرمستقیم به مطالعه حاضر مربوط است. نتایج این مطالعه نشان داده است که بین ابعاد نگرش به نماز با رضایت از زندگی رابطه وجود دارد و احیای نماز و عمل به این فریضه الهی می‌تواند موجبات ارتقای رضایت و معنا را در زندگی دانش‌آموزان مهیا سازد. یافته‌های پژوهش حاجی‌زاده میمندی و برغم‌دی نشان داده است که عمل به واجبات، عمل به مستحبات، عضویت در گروه‌های مذهبی و مداخله‌دادن مذهب در تصمیم‌گیری و انتخاب رابطه معنی‌دار با رضایت از زندگی دارد (۲۳). کراوز^۱ نیز بر این باور است که وقتی مردم معتقد باشند خداوند بهترین راه و زمان را برای استجاب دعا می‌داند، کنترل برخی از جنبه‌های زندگی خود را به او واگذار می‌کنند و در نتیجه از سلامت جسمی و روان بهتری برخوردار خواهند بود (۳۳). برای تبیین یافته‌ها می‌توان گفت که دین‌داری و معنویت نظام‌های معنی‌ساز هستند و به‌عنوان روش‌هایی برای درک خود و تعامل با جهان عمل می‌کنند و ممکن است آنها کنترل ادراک شده و انتظارات مثبت درباره آینده را ایجاد کنند (۳۴). از طرف دیگر، وجود تعهد مذهبی^۲ در افراد، انسجام زندگی آنان و ارزیابی رضایت از زندگی را افزایش می‌دهد و انسجامی که در زندگی خود می‌بینند به آنان کمک می‌کند تا از زندگی خود راضی باشند (۳۵). این امر تا حدی به این دلیل است که اعمال و اعتقادات مذهبی منابع روان‌شناختی مانند احساس شایستگی، معنی زندگی، امید به آینده، بخشش خود و دیگران و احساس کنترل شخصی را فراهم می‌کند (۳۶، ۳۷). نماز راهبردی مؤثر برای مقابله با حوادث استرس‌زای زندگی است و بر هیجانات بین‌فردی از جمله خشم و پرخاشگری (۳۸) و بخشش در روابط (۳۹) تأثیر می‌گذارد. همچنین رابطه مثبت بین دین‌داری و بهزیستی ذهنی با حمایت اجتماعی، احساس احترام و معنای زندگی ایجاد می‌شود (۴۰).

بر اساس یافته‌های به‌دست‌آمده می‌توان گفت نگرش و التزام عملی نقش معناداری در پیش‌بینی رضایت از زندگی دارد. با توجه به اینکه تاکنون هیچ پژوهشی با متغیرهای پژوهش در دانشجویان دانشگاه فرهنگیان صورت نگرفته است؛

^۱) Krause

^۲) Religious commitment

12. Oladipo S, Olapegba P, Ogunronbo S, editors. Impact of social support and family status on adolescents' satisfaction with life. International Conference of Psychologists, South Africa; 2012.

13. Cacioppo M, Pace U, Zappulla C. Parental psychological control, quality of family context and life satisfaction among Italian adolescents. *Child indicators research*. 2013;6(1):179-91.

14. Gaziel M, Hasson-Ohayon I, Morag-Yaffe M, Schapir L, Zalsman G, Shoval G. Insight and satisfaction with life among adolescents with mental disorders: assessing associations with self-stigma and parental insight. *European Psychiatry*. 2015;30(2):329-33.

15. Szcześniak M, Tułeczka M. Family functioning and life satisfaction: The mediatory role of emotional intelligence. *Psychology research and behavior management*. 2020;13:223.

16. Fletcher J, Kumar S. Religion and risky health behaviors among US adolescents and adults. *Journal of Economic Behavior & Organization*. 2014;104:123-40.

17. Worthington Jr EL, Hook JN, Davis DE, McDaniel MA. Religion and spirituality. *Journal of clinical psychology*. 2011;67(2):204-14.

18. Salmani S, Biderafsh A, Aliakbarzadeh Arani Z. The relationship between spiritual development and life satisfaction among students of qom university of medical sciences. *Journal of religion and health*. 2020;59(4):1889-96. (Full Text in Persian)

19. VanderWeele TJ. Religious communities and human flourishing. *Current Directions in Psychological Science*. 2017;26(5):476-81.

20. Yeniaras V, Akarsu TN. Religiosity and life satisfaction: A multi-dimensional approach. *Journal of Happiness Studies*. 2017;18(6):1815-40.

21. Lim C, Putnam RD. Religion, social networks, and life satisfaction. *American sociological review*. 2010;75(6):914-33.

22. Kamari S, Fathabadi J. The role of religious orientation and life expectancy in life satisfaction. *Journal of Modern Psychological Researches*. 2013;7(28):159-78.

23. Hadjizadeh Meimandi M, Barghamadi M. The Study of the Relationship Between Religious Beliefs Performance and Life Satisfaction Among the Elderly. *Salmand: Iranian Journal of Ageing*. 2010;5(1): 87-94. (Full Text in Persian)

24. Krause N, Hayward RD. Prayer beliefs and change in life satisfaction over time. *Journal of religion and health*. 2013;52(2):674-94.

25. Movahed A, Mohammadi H, Abbasi Z. The relation of the attitude dimensions to prayer with the life satisfaction and meaning in life in female students

نگارش تمامی بخش‌های مقاله: مؤلف اول و جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها: مؤلف دوم.

References

1. Diener E, Oishi S, Tay L. Advances in subjective well-being research. *Nature Human Behaviour*. 2018;2(4):253-60.

2. Diener E, Tay L. Subjective well-being and human welfare around the world as reflected in the Gallup World Poll. *International Journal of Psychology*. 2015;50(2):135-49.

3. Joshanloo M, Jovanović V, Taylor T. A multidimensional understanding of prosperity and well-being at country level: Data-driven explorations. *PLoS one*. 2019;14(10):e0223221.

4. Jebb AT, Morrison M, Tay L, Diener E. Subjective well-being around the world: trends and predictors across the life span. *Psychological Science*. 2020;31(3):293-305.

5. Krys K, Park J, Kocimska-Zych A, Kosiarczyk A, Selim HA, Wojtczuk-Turek A, et al. Personal life satisfaction as a measure of societal happiness is an individualistic presumption: evidence from fifty countries. *Journal of Happiness Studies*. 2021;22(5):2197-214.

6. Lachmann B, Sariyska R, Kannen C, Błaszkiwicz K, Trendafilov B, Andone I, et al. Contributing to overall life satisfaction: personality traits versus life satisfaction variables revisited is replication impossible? *Behavioral sciences*. 2017;8(1):1-23.

7. Loewe N, Bagherzadeh M, Araya-Castillo L, Thieme C, Batista-Foguet JM. Life domain satisfactions as predictors of overall life satisfaction among workers: Evidence from Chile. *Social indicators research*. 2014;118(1):71-86.

8. Capone V, Joshanloo M, Scheifinger H. Predictors of life satisfaction in a large representative sample from Italy. *Current Psychology*. 2021;40(7):3609-2.

9. Lu A, Hong X, Yu Y, Ling H, Tian H, Yu Z, et al. Perceived physical appearance and life satisfaction: A moderated mediation model of self-esteem and life experience of deaf and hearing adolescents. *Journal of adolescence*. 2015;39:1-9.

10. Park J, Joshanloo M, Scheifinger H. Predictors of life satisfaction in Australia: A study drawing upon annual data from the Gallup World Poll. *Australian Psychologist*. 2020;55(4):375-88.

11. Zhang J, Zhao S, Lester D, Zhou C. Life satisfaction and its correlates among college students in China: A test of social reference theory. *Asian journal of psychiatry*. 2014;10:17-20.

of Qayen high school. KAUMS Journal (FEYZ). 2020;23(7):727-34. (Full Text in Persian)

26. Henry HM. Spiritual energy of Islamic prayers as a catalyst for psychotherapy. *Journal of Religion and Health*. 2015;54(2):387-98.

27. Anisi J. Making and determination the validity and reliability the scale for assessing being bound to prayer. *International Journal of Behavioral Sciences*. 2011; 4(4): 313-8.

28. Diener E, Emmons RA, Larsen RJ, Griffin S. The satisfaction with life scale. *Journal of personality assessment*. 1985;49(1):71-5. (Full Text in Persian)

29. Pavot W, Diener E. The satisfaction with life scale and the emerging construct of life satisfaction. *The journal of positive psychology*. 2008;3(2):137-52.

30. Szcześniak M, Timoszyk-Tomczak C. Religious struggle and life satisfaction among adult Christians: Self-esteem as a mediator. *Journal of religion and health*. 2020;(59)6:2833-56.

31. Okulicz-Kozaryn A. Religiosity and life satisfaction across nations. *Mental Health, Religion & Culture*. 2010;13(2):155-69.

32. Yorulmaz Ö. Türkiye’de Dindarlık ve Mutluluk Arasındaki İlişki: Dindar İnsanlar daha mı Mutlu? Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2016;6(1):801-18.

33. Krause N. God-mediated control and change in self-rated health. *The International journal for the psychology of religion*. 2010;20(4):267-87.

34. Jackson BR, Bergeman CS. How does religiosity enhance well-being? The role of perceived control. *Psychology of religion and spirituality*. 2011;3(2):149.

35. Galen LW, Kloet JD. Mental well-being in the religious and the non-religious: Evidence for a curvilinear relationship. *Mental Health, Religion & Culture*. 2011;14(7):673-89.

36. Bradshaw M, Kent BV. Prayer, attachment to God, and changes in psychological well-being in later life. *Journal of aging and health*. 2018;30(5):667-91.

37. Bradshaw M, Ellison CG, Marcum JP. Attachment to God, images of God, and psychological distress in a nationwide sample of Presbyterians. *The International journal for the psychology of religion*. 2010;20(2):130-47.

38. Bremner RH, Koole SL, Bushman BJ. “Pray for those who mistreat you”: Effects of prayer on anger and aggression. *Personality and Social Psychology Bulletin*. 2011;37(6):830-7.

39. Lambert NM, Fincham FD, Stillman TF, Graham SM, Beach SR. Motivating change in relationships: Can prayer increase forgiveness? *Psychological Science*. 2010;(21)1:126-32.

40. Diener E, Tay L, Myers DG. The religion paradox: If religion makes people happy, why are so many dropping out? *Journal of personality and social psychology*. 2011;101(6):1278.